

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Miroslava Galluse a soudců JUDr. Pavla Příhody a JUDr. Hany Gajdziokové v právní věci žalobkyně **JUDr. Šárky Veskové**, advokátky se sídlem v Hradci Králové, Palackého 359, insolvenční správkyně dlužnice BERIL - EXIM s.r.o., identifikační číslo osoby 25945840, proti žalované **Trafficttrade s.r.o.**, se sídlem v Karlíku, Zahradní 399, PSČ 252 29, identifikační číslo osoby 27192083, zastoupené JUD. Petrou Budíkovou, advokátkou se sídlem v Praze, Nad Kajetánkou 1782/15, za účasti vedlejší účastnice na straně žalované Deutsche Leasing ČR, spol. s r.o., se sídlem v Praze 5 - Smíchově, Plzeňská 3217/16, PSČ 150 00, identifikační číslo osoby 25723758, zastoupené JUDr. Monikou Novotnou, advokátkou se sídlem v Praze, Jasná II 637/5, o vydání movité věci, vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 10 C 7/2010, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. dubna 2012, č. j. 47 Co 196/2011-581, takto:

I. Dovolání do rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. dubna 2012, č. j. 47 Co 196/2011-581, v rozsahu druhého a čtvrtého výroku o nákladech za řízení před soudy obou stupňů ve vztahu mezi žalovanou, vedlejší účastnicí na straně žalované a žalobkyní, **se odmítá.**

II. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. dubna 2012, č. j. 7 Co 196/2011-581, **se zrušuje** a věc **se vrací** odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Podle obsahu spisu se žalobkyně, resp. společnost BERIL - EXIM s.r.o., se sídlem ve Vysokově 140, PSČ 549 12, identifikační číslo osoby 25945840 (dále též jen „žalobkyně“) domáhala po žalované vydání čerpadla betonové směsi, které jí dodala na základě kupní smlouvy č. 02/09/09AB ze dne 29. září 2009. Tento žalobní nárok odůvodnila odstoupením od kupní smlouvy pro nezaplacení kupní ceny dodaného zboží, která byla sjednána jako podmínka přechodu vlastnictví ke zboží. Žalovaná založila obranu na argumentaci, že kupní cenu dodaného čerpadla uhradila formou zápočtu, v jehož důsledku se stala jeho vlastnící.

Okresní soud v Náchodě rozsudkem ze dne 18. května 2011, č. j. 10 C 7/2010-443, zamítl žalobu (bod I. výroku), a uložil žalobkyni nahradit žalované, vedlejší účastnici na straně žalované a České republice náklady řízení (body II., III. a IV. výroku).

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobkyně uzavřela dne 22. května 2007 se [redacted] kupní smlouvu, na základě níž mu prodala autojeřáb [redacted]. Dne 1. června 2007 uzavřeli vedlejší účastnice a [redacted] leasingovou smlouvu, jejímž předmětem byl pronájem autojeřábu [redacted]. Tentýž den uzavřeli vedlejší účastnice, [redacted] a žalobkyně dohodu o převodu práv a povinností z leasingové smlouvy a o ručení, kterou se žalobkyně zavázala z titulu ručitého závazku zaplatit za [redacted] jeho závazky vyplývající z leasingové smlouvy v případě, že je [redacted] nezaplatí sám. Dne 26. června 2007 se [redacted] žalobkyně a vedlejší účastnice dohodli, že do práv [redacted] vyplývajících z kupní smlouvy ze dne 22. května 2007 vstoupí vedlejší účastnice. Pakliže [redacted] své závazky z leasingové smlouvy neplnil, vyzvala vedlejší účastnice k jejich splnění žalobkyni. Dne 10. července 2008 uzavřela žalobkyně s vedlejší účastnicí dohodu o vzájemném zápočtu pohledávek, jejímž předmětem byla i pohledávka žalobkyně z dohody o převodu práv a povinností a o ručení ze dne 1. června 2007. Částečným plněním svého ručitého závazku žalobkyně svůj závazek uznala. Následně žalobkyně neplnila své povinnosti z ručitého závazku a vedlejší účastnici dluh z leasingové smlouvy, který byla povinna hradit za [redacted] nezaplatila. Proto se vedlejší účastnice dohodla se žalovanou bez vědomí žalobkyně na tom, že žalovaná od žalobkyně zakoupí dvě čerpadla betonové směsi, za jejichž dodání uhradí kupní cenu formou zápočtu oproti pohledávce, kterou jí vedlejší účastnice postoupí. Účastnice řízení skutečně uzavřely dne 29. září 2009 kupní smlouvu, jejímž předmětem bylo dodání čerpadla betonové směsi s tím, že žalovaná se stane jeho vlastnící až po uhrazení celkové kupní ceny ve výši 580 720 EUR (14 622 530 Kč). Žalobkyně žalované čerpadlo předala a vyúčtovala jí sjednanou kupní cenu. Po uzavření kupní smlouvy vedlejší účastnice postoupila žalované svou pohledávku za žalobkyni a žalovaná takto postoupenou pohledávku započítala oproti vyúčtované kupní ceně.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že jednostranným zápočtem žalované došlo k úhradě kupní ceny a také k přechodu vlastnického práva k čerpadlu betonové směsi na žalovanou, a proto žalobu zamítl.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 13. dubna 2012, č. j. 47 Co 196/2011-581, změnil zamítavý rozsudek soudu prvního stupně tak, že uložil žalované vrátit žalobkyni čerpadlo betonové směsi, které bylo předmětem kupní smlouvy č. 02/09/09AB ze dne 29. září 2009 uzavřené mezi společnostmi BERIL - EXIM s.r.o.

jako prodávající a Trafficttrade s.r.o. jako kupující (výrok I.). Dále rozhodl o nákladech mezi účastnicemi za řízení před soudy obou stupňů (výroky II. a IV.), jakož i o povinnosti žalované a vedlejší účastnice nahradit rovným dílem náklady České republiky (výrok III.).

Odvolací soud považoval v souzené věci pro rozhodnutí za podstatné, zda žalovaná učinila vůči žalobkyni kompenzační projev se zákonem předvídanými účinky, zda žalobkyně řádně a po právu odstoupila od kupní smlouvy pro nezaplacení kupní ceny a zda je vrácení věci možné.

Odvolací soud převzal zásadní skutková zjištění soudu prvního stupně ohledně uzavření kupní smlouvy ze dne 29. září 2009, a to včetně jejich právního posouzení. Ze smlouvy o postoupení pohledávek ze dne 12. října 2009 rovněž ve shodě se soudem prvního stupně zjistil, že vedlejší účastnice postoupila žalované pohledávku v celkové výši 21 755 859,79 Kč. Vedle dlužných leasingových splátek v celkové výši 2 227 702,70 Kč a k nim náležejícího příslušenství (úroků z prodlení) šlo i o smluvní pokutu ve výši 15 378 396,99 Kč včetně příslušenství (úroků z prodlení). Z dopisu žalované ze dne 12. října 2009 zjistil, že žalovaná započetla oproti kupní ceně za čerpadlo svou pohledávku, kterou ve výši 14 622 530 Kč nabyla na základě uvedené smlouvy o postoupení pohledávek s tím, že zbývající část postoupené pohledávky byla započtena proti kupní ceně za jiné zboží. Podle posouzení odvolacího soudu je tento projev vůle směřující k zániku vzájemných pohledávek neplatný podle § 37 odst. 1 občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“) pro neurčitost věcného obsahu, neboť z něho není možné jednoznačně určit, které pohledávky a do jaké výše zanikají. Ačkoli účastnice ve smlouvě o postoupení pohledávek výslovně prohlásily, že předmětem cesse jsou ve smlouvě specifikované pohledávky, na jiných místech téže smlouvy uvedly, že se jedná o jednu pohledávku s příslušenstvím. Odvolací soud považuje za nepochybné, že předmětem cesse nebyla jedna pohledávka s příslušenstvím, jak uvedl soud prvního stupně, nýbrž více pohledávek. Namítala-li proto žalobkyně po doručení zápočtu jeho neplatnost, činila tak podle názoru odvolacího soudu po právu.

Odvolací soud dále posuzoval otázku odstoupení žalobkyně od kupní smlouvy pro nezaplacení kupní ceny. Z dopisu žalobkyně ze dne 21. prosince 2009 zjistil, že žalobkyně jím odstoupila od kupní smlouvy ze dne 29. září 2009 pro nezaplacení kupní ceny dodaného zboží a vyzvala žalovanou k vrácení předmětu kupní smlouvy do 10. ledna 2010. I když si účastnice v kupní smlouvě toto právo nesjednaly, byla podle jeho názoru žalobkyně oprávněna toto právo využít v souladu s ustanovením § 345 odst. 1 a 2 věty první obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“). K tomuto závěru dospěl na základě zjištění, že v době odstoupení od kupní smlouvy byla žalovaná již v prodlení se splněním svého závazku zaplatit kupní cenu. Žalobkyně odstoupení bez zbytečného odkladu oznámila žalované a prodlení žalované s nezaplacením kupní ceny ve spojení s neplatným kompenzačním projevem znamenalo podle odvolacího soudu podstatné porušení její smluvní povinnosti. Jestliže žalobkyně od kupní smlouvy platně odstoupila, zanikly podle ustanovení § 351 odst. 1 věty první obch. zák. všechna práva a povinnosti stran ze smlouvy a žalovaná byla povinna postupovat podle druhého odstavce věty první téhož ustanovení, tj. vrátit žalobkyni v jí určené lhůtě do 10. ledna 2010 poskytnuté plnění. Vzhledem k tomu, že tak dobrovolně neučinila, odvolací soud změnil zamítavý rozsudek soudu prvního stupně a tuto povinnost žalované v zákonné lhůtě uložil.

Na uvedeném závěru nemohly podle odvolacího soudu nic změnit ani námitky žalované a vedlejší účastnice, že v mezidobí byl předmět kupní smlouvy převeden další kupní smlouvou na vedlejší účastnici a současně zpětně pronajat žalované. V souzené věci nejde

totiž o žalobu vlastnickou, ale o žalobu na vrácení movité věci ze zrušené smlouvy, kterou žalovaná stále drží, užívá a nepochybně proto i může vrátit žalobkyni. Jako neopodstatněnou zhodnotil odvolací soud i výhradu žalované o vydržení vlastnického práva ke sporné movité věci ze strany vedlejší účastnice, neboť předpoklad uvedený v § 134 odst. 3 obč. zák. nebyl naplněn.

Rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu napadla žalovaná dovoláním, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“). Uvádí, že ho podává z důvodu nesprávného právního posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a dále z důvodu dle § 241a odst. 3 o. s. ř., majíc za to, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Naplnění dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. dovolatelka spatřuje v tom, že odvolací soud na zjištěný skutkový stav, který v obsáhlém dovolání nejprve rekapituluje, sice aplikoval správný právní předpis, ale nesprávně ho vyložil. Dovolatelka opouje závěru odvolacího soudu o neplatnosti zápočtu pohledávek. Uvádí, že předmětným jednostranným zápočtem započítávala pohledávky vůči žalobkyni v témže rozsahu, v jakém žalobkyně evidovala pohledávky vůči ní. Dovolatelka, poukazujíc i na ustálenou soudní judikaturu vztahující se k otázce započítávání pohledávek, tvrdí a vysvětluje, že v souzené věci šlo o určitý zápočet, neboť bylo zřejmé, kdo, vůči komu a v jakém rozsahu započítával a jaká část jí zbývala na příslušnou pohledávku žalobkyně (tj. na kupní cenu za dodání čerpadla dle kupní smlouvy č. 02/09/09/AB/01 ze dne 9. října 2009) po provedeném zápočtu uhradit, což učinila platbou ve výši 3 175 759,21 Kč dne 20. října 2009. Na rozdíl od odvolacího soudu proto zastává a obhajuje názor, že pohledávka žalobkyně na zaplacení kupní ceny ve výši 14 622 530 Kč za dodání čerpadla dle kupní smlouvy č. 02/09/09/AB ze dne 29. září 2009 zcela zanikla dne 13. října 2009 započtením.

Podle dovolatelky rozhodl odvolací soud v rozporu s hmotným právem a judikaturou Ústavního soudu, uložil-li jí povinnost vrátit předmět koupě žalobkyni s ohledem na odstoupení žalobkyně od kupní smlouvy z důvodu neuhrazení kupní ceny a přitom pominul, že žalovaná splnila povinnost uhradit kupní cenu (kombinací započtení pohledávek a doplatku kupní ceny) a není již vlastnící předmětu sporu. Argumentujíc principem ochrany dobré víry nového nabyvatele (třetí osoby), který zastává i Ústavní soud ve své judikatuře, na niž dovolatelka poukazuje, odvolacímu soudu vytýká, že svým rozhodnutím zasáhl do vlastnického práva třetí osoby v situaci, kdy bylo v řízení zjištěno, že vlastnící předmětu sporu není žalovaná, ale od ní odlišná třetí osoba. Vzal-li odvolací soud za prokázané, že předmět sporu není ve vlastnictví žalované, představuje napadený rozsudek podle jejího mínění vyvlastnění předmětu sporu vedlejší účastnici na straně žalované bez náhrady a bez faktické možnosti vedlejší účastnice se proti tomuto rozsudku bránit. Dovolatelka se tak ohrazuje proti jeho závěru o tom, že není třeba respektovat vlastnické právo vedlejší účastnice na straně žalované, který pokládá za rozporný s hmotným právem.

Naplnění dovolacího důvodu podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. spatřuje dovolatelka v tom, že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ohledně plnění poskytnutého žalovanou žalobkyni ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování, uvedl-li v odůvodnění rozsudku, že žalovaná žalobkyni nic neplnila.

Podle přesvědčení dovolatelky je dán též dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., neboť odvolací soud zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. V této souvislosti odvolacímu soudu vytýká, že jeho rozhodnutí trpí nepřezkoumatelností a překvapivostí, jestliže v něm v rozporu s ustanovením § 157 odst. 2 o. s. ř. neuvedl, jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, nevypořádal se s námitkou vlastnického práva vedlejší účastnice k předmětu sporu a s kolizí vlastnického práva žalobkyně a vedlejší účastnice, a když na základě na zjištěného skutkového stavu a přístupu odvolacího soudu nebylo možné jeho rozhodnutí předvídat.

Dovolatelka se také dovolává pochybení, jichž se dle jejího názoru dopustil odvolací soud při rozhodování o nákladech řízení. Poukazuje na to, že v dané věci jde o vydání věci, tedy o realizaci jiného práva než přiznání peněžitě částky, a proto měl odvolací soud z této skutečnosti (stejně jak se stalo při rozhodování o soudním poplatku za řízení před soudy obou stupňů) vycházet i při výpočtu odměny za zastupování účastníka advokátem podle vyhlášky č. 484/2000 Sb., tedy nepostupovat podle jejího § 3 (jak učinil nesprávně odvolací soud), nýbrž podle § 8. Rovněž mu vytýká, že při rozhodování o nákladech řízení nevzal v potaz, že advokát žalobkyně učinil jediný úkon právní služby a že se neúčastnil jednání odvolacího soudu.

Z důvodů popsaných v dovolání dovolatelka navrhuje odložit vykonatelnost napadeného rozsudku odvolacího soudu, poté ho zrušit a věc vrátit odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

K dovolání žalované se připojila vedlejší účastnice na straně žalované, která ze svého pohledu snáší argumenty na podporu názoru žalované o platnosti provedeného zápočtu pohledávek. Rovněž odvolacímu soudu vytýká, že nesprávně zhodnotil otázku aktivní a pasivní legitimace účastnic řízení, a to ve vazbě na uskutečněný převod vlastnického práva k předmětnému čerpadlu žalovanou na vedlejší účastnici. Podle jejího názoru se žalobkyně nemůže úspěšně domáhat žalobou vydání věci ani v případě neplatnosti předmětného zápočtu, neboť je třeba respektovat vlastnické právo vedlejší účastnice, která byla v době uzavření kupní smlouvy se žalovanou, kterou nabyla vlastnické právo k předmětnému čerpadlu, v dobré víře, a je proto jeho oprávněnou vlastnící. Vedlejší účastnice ve shodě se žalovanou navrhuje, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

V obsáhlém vyjádření k dovolání se žalobkyně s rozhodnutím odvolacího soudu zcela ztotožňuje. Podle jejího názoru se odvolací soud vypořádal se všemi tvrzenými spornými skutečnostmi, provedené důkazy hodnotil jednotlivě i ve vzájemné souvislosti a dospěl ke správným právním závěrům, posoudil-li v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu a příslušnou právní úpravou zápočet žalované pro neurčitost jako neplatný a odstoupení žalobkyně od kupní smlouvy za řádné a po právu. Žalobkyně je přesvědčena o tom, že je stále vlastnící předmětu sporu a že vedlejší účastnice k němu nikdy nenabyla vlastnické právo. Zdůrazňuje, že rozhodnutím odvolacího soudu nedošlo k porušení údajného vlastnického práva vedlejší účastnice k předmětnému čerpadlu, ani k porušení ústavních principů. Poukazuje na to, že v řízení bylo jednoznačně prokázáno, že žalovaná na fakturu č. 20967, kterou jí vyúčtovala kupní cenu předmětného čerpadla, nic nezaplatila. Podle mínění žalobkyně nedošlo k naplnění žádného z ohlášených dovolacích důvodů, a to včetně tvrzených vad řízení. Dovolání v rozsahu směřujícím proti rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech řízení označuje za nepřipustné. Navrhuje, aby dovolací soud odmítl dovolání jako zjevně bezdůvodné, případně ho zamítl s tím, že jí přizná náhradu nákladů dovolacího řízení.

Prohlášením konkursu na majetek společnosti BERIL - EXIM s.r.o., k němuž došlo usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. srpna 2012, č. j. KSHK [REDACTED] INS [REDACTED] bylo dovolací řízení v této věci přerušeno. O této skutečnosti informoval dovolací soud účastnice dovolacího řízení usnesením ze dne 22. ledna 2013, č. j. 32 Cdo 2300/2012-664, a to s poučením, za jakých podmínek bude v dovolacím řízení pokračováno. Návrh na pokračování v řízení podala insolvenční správkyňe JUDr. Šárka Vesková, která se dnem 7. února 2013, kdy soudu došel tento její návrh ze dne 5. února 2013, stala účastnicí řízení místo společnosti BERIL - EXIM s.r.o., kterou zastupovala v dovolacím řízení do prohlášení konkursu [REDACTED] [REDACTED] která se vyjádřila k dovolání žalované a k návrhu na odklad vykonatelnosti rozhodnutí a jejíž plná moc k zastupování (č. l. 641 spisu) prohlášením konkursu zanikla [srov. §§ 263, 264 a 252 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů]. Dovolací soud proto pokračoval v dovolacím řízení na straně žalobkyně s JUDr. Šárkou Veskovou, advokátkou se sídlem v Hradci Králové, Palackého 359, insolvenční správkyňi dlužnice BERIL - EXIM s.r.o., identifikační číslo osoby 25945840 a takto ji i označil v záhlaví svého rozhodnutí.

Nejvyšší soud usnesením ze dne 18. května 2013, č. j. 32 Cdo 2300/2012-678, opraveného usnesením ze dne 3. dubna 2013, č. j. 32 Cdo 2300/2012-680, odložil vykonatelnost rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. dubna 2012, č. j. 7 Co 196/2011-581, do právní moci rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání žalované.

Se zřetelem k době vydání rozsudku odvolacího soudu se uplatní pro dovolací řízení – v souladu s bodem 7. článku II., části první, přechodných ustanovení zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony – občanský soudní řád ve znění účinném do 31. prosince 2012.

Dovolání v rozsahu směřujícím do druhého a čtvrtého výroku rozsudku odvolacího soudu o nákladech za řízení před soudy obou stupňů ve vztahu mezi žalovanou, vedlejší účastnicí na straně žalované a žalobkyní, není přípustné (srov. shodně usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 4/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), a proto ho Nejvyšší soud v tomto rozsahu odmítl pro nepřipustnost [§ 243b odst. 5 věta první a § 218 písm. c) o. s. ř.].

Dovolání v rozsahu směřujícím proti prvnímu výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., a je i důvodné.

Nejvyšší soud přezkoumal rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu (srov. § 242 odst. 1 o. s. ř.), jsa vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatelka obsahově vymezila (srov. § 242 odst. 3 větu první o. s. ř.).

Vzhledem k přípustnosti dovolání dovolací soud nejprve z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 druhá věta o. s. ř.) zkoumal, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. (tzv. zmatečnostmi), jakož i jinými vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny.

Podle tvrzení dovolatelky trpí napadené rozhodnutí vadou řízení, která spočívá v jeho nepřezkoumatelnosti a překvapivosti.

Skutečnost, že ohledně dovolatelkou tvrzeného vlastnického práva vedlejší účastnice k předmětnému čerpadlu a jeho vlivu na uloženou povinnost dle § 351 odst. 2 obč. zák. nezaujal odvolací soud stejný názor jako dovolatelka, resp. že tyto otázky neřešil, nečiní napadené rozhodnutí nepřezkoumatelným. Odvolací soud – jak se podává z odůvodnění jeho rozhodnutí – uvedl a vyložil, na základě jakých důkazů a jejich hodnocení dospěl ke svým skutkovým zjištěním, jaká ustanovení hmotného práva na danou věc aplikoval a jak věc posoudil po právní stránce. Nejvyšší soud neshledal, že by odvolací soud při odůvodnění svého rozhodnutí nedostál požadavkům kladeným ustanovením § 157 odst. 2 o. s. ř., a proto nepřisvědčil dovolatelce, že by rozhodnutí odvolacího soudu bylo nepřezkoumatelné.

Překvapivým je podle konstantní judikatury Nejvyššího soudu (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 25. listopadu 2009, sp. zn. 33 Cdo 2275/2009, nebo ze dne 31. října 2008, sp. zn. 33 Odo 1255/2006, jež jsou veřejnosti dostupné na jeho internetových stránkách www.nsoud.cz) takové rozhodnutí, které nebylo možno na základě zjištěného skutkového stavu věci, postupu odvolacího soudu a dosud přednesených tvrzení účastníků předvídat. Tak je tomu tehdy, kdy odvolací soud (oproti soudu prvního stupně) posuzoval skutečnost, kterou žádný z účastníků řízení (potažmo žalobce) nikdy nepopíral, popř. která nebyla předmětem posuzování soudem prvního stupně. Podle judikatury Ústavního soudu jsou za překvapivá rozhodnutí považována taková rozhodnutí, jejichž přijetím je účastník řízení zbaven možnosti skutkově a právně argumentovat. Jde tedy o rozhodnutí, jež, z pohledu předcházejícího řízení, originálním způsobem posuzují rozhodovanou věc (srov. např. nálezy Ústavního soudu uveřejněné pod čísly 160/1997, 106/1998 a 166/2000 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu a navazující usnesení Ústavního soudu ze dne 12. června 2001, sp. zn. III. ÚS 729/2000, nebo ze dne 11. června 2007, sp. zn. IV. ÚS 321/07).

Námítka dovolatelky, že rozhodnutí odvolacího soudu je překvapivé, je zjevně bezdůvodná. O překvapivé (nepředvídatelné) rozhodnutí by v souzené věci nešlo ani v případě, kdy by odvolací soud účastnice na jednání dne 3. dubna 2012 neseznámil se svým právním názorem v otázce zápočtu, neboť na řešení soudem vymezených právních otázek (zda žalovaná se zákonem předvídanými účinky učinila kompenzační projev vůči žalobkyni, zda žalobkyně řádně a po právu odstoupila od kupní smlouvy pro nezaplacení kupní ceny a zda je vrácení věci možné) nic překvapivého či nepředvídatelného shledat nelze.

Za situace, kdy Nejvyšší soud ani z obsahu spisu neshledal jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, uzavřel, že dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. nebyl naplněn.

Dovolací soud se dále zabýval důvodností námitek, která dovolatelka uplatnila v rámci dovolacího důvodu podle § 241a odst. 3 o. s. ř. (tj. že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování).

Tvrdí-li dovolatelka, že odvolací soud v rozporu s výsledky provedeného dokazování pominul, že na kupní cenu předmětného čerpadla zaplatila částku 3 175 759,21 Kč, pak neoznačila důkaz, ze kterého by měla tato skutečnost vyplývat a který měl odvolací soud pominout. Navíc ze samotných údajů (odkazů) dovolatelky (např. v dovolání na straně 10, předposlední odstavec, a dále na straně 11, 5. odstavec shora) je zřejmé, že pokud byla uvedena částka žalobkyni poskytnuta, tak ji jednak nezaplatila dovolatelka (ale vedlejší účastnice) a dále nebyla placena na kupní cenu za čerpadlo, které je předmětem tohoto sporu,

ale na kupní cenu jiného zboží v jiném smluvním vztahu. V této souvislosti Nejvyšší soud upozorňuje, že dovolatelčina citace z napadeného rozhodnutí na straně 5 (viz strana 11 dovolání, poslední odstavec) není citací skutkového zjištění odvolacího soudu, nýbrž citací vyjádření dovolatelky k odvolání.

Dovolací soud proto uzavírá, že se dovolatelce ani prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 241a odst. 3 o. s. ř. nepodařilo zpochybnit skutkový závěr odvolacího soudu o tom, že žalovaná žalobkyni podle předmětné kupní smlouvy ničeho neplnila.

Konečně se Nejvyšší soud zabýval opodstatněností námitek, jimiž dovolatelka v rámci dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. brojila proti závěru odvolacího soudu o neplatném započtení pro neurčitost vymezení rozsahu (výše) započítávaných pohledávek, jakož i proti jeho závěru o povinnosti dovolatelky vrátit (v důsledku odstoupení od smlouvy) žalobkyni poskytnuté plnění – čerpadlo (§ 351 odst. 2 obch. zák.), tvrdíc, že odvolací soud nevzal v úvahu vlastnické právo třetí osoby (vedlejší účastnice) k předmětu tohoto plnění (k čerpadlu).

Podle ustálené judikatury soudů je pro neurčitost (§ 37 odst. 1 obč. zák.) neplatný právní úkon započtení (§ 580 obč. zák.), kterým dlužník započítává proti pohledávce věřitele více svých pohledávek, převyšujících ve svém součtu pohledávku věřitele, aniž by z něj bylo patrné, která část započítávaných pohledávek započtením zanikla a která nikoli (srov. například rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 9. června 2003, sp. zn. 9 Cmo 109/2003, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 2, ročník 2004, pod číslem 20, jakož i na něj navazující usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. února 2005, sp. zn. 29 Odo 174/2004, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2008, sp. zn. 29 Odo 421/2006, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. července 2008, sp. zn. 29 Odo 1021/2006, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. dubna 2008, sp. zn. 32 Cdo 3082/2007, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2009, sp. zn. 23 Cdo 1363/2009, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. července 2011, sp. zn. 32 Cdo 4363/2009, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2012 sp. zn. 33 Cdo 4735/2010, jež jsou veřejnosti dostupné na jeho internetových stránkách www.nsoud.cz). Od tohoto závěru nemá dovolací soud jakéhokoli důvodu odchýlit se ani souzené věci, v níž jde o tutéž situaci, kdy na pohledávku žalobkyně na zaplacení kupní ceny za dodané čerpadlo započítávala dovolatelka několik pohledávek, které jí postoupila vedlejší účastnice, aniž v zápočtu vymezila, v jakém rozsahu (výši) jednotlivé pohledávky započítává. Judikaturou Nejvyššího soudu, na niž je v odůvodnění napadeného rozhodnutí odkazováno, se odvolací soud řídil, přičemž své správné závěry v této právní otázce podrobně a srozumitelně vysvětlil. Proti tomuto právnímu posouzení nepředkládá dovolatelka takové námitky, které by byly způsobilé pro úvahu o odklonu od dosavadní konstantní judikatury Nejvyššího soudu.

Dovolací soud proto uzavírá, že dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. nebyl v otázce posouzení neplatnosti zápočtu pohledávek uplatněn právem.

Nejvyšší soud se dále zabýval důvodností námitek, kterou dovolatelka oponovala proti závěru odvolacího soudu o povinnosti dovolatelky vrátit žalobkyni poskytnuté plnění (předmětné čerpadlo).

Podle ustanovení § 351 odst. 2 obch. zák. strana, které bylo před odstoupením od smlouvy poskytnuto plnění druhou stranou, toto plnění vrátí, u peněžního závazku spolu s úroky ve výši sjednané ve smlouvě pro tento případ, jinak stanovené podle § 502. Vrací-li plnění strana, která odstoupila od smlouvy, má nárok na úhradu nákladů s tím spojených.

V judikatuře Nejvyššího soudu (srov. například usnesení ze dne 30. dubna 2009, sp. zn. 23 Cdo 3008/2007, a ze dne 28. června 2012, sp. zn. 23 Cdo 2553/2010, jež jsou veřejnosti dostupné na jeho internetových stránkách www.nsoud.cz) se toto ustanovení obchodního zákoníku vykládá jako speciální norma k obecné úpravě bezdůvodného obohacení v ustanovení § 451 a násl. obč. zák., přičemž platí, že není-li vrácení plnění podle § 351 odst. 2 obch. zák. poskytnuté druhou stranou možné, je třeba poskytnout peněžitou náhradu (§ 458 odst. 1 obč. zák.). Vznik nároku na majetkové vypořádání poskytnutého plnění v důsledku odstoupení od smlouvy nečiní ustanovení § 351 odst. 2 obch. zák. závislým na tom, jak kupující se zbožím naložil (zda je dále prodal či jinak zcizil). Při splnění podmínek vymezených v ustanovení § 351 odst. 2 obch. zák. vzniká právo na majetkové vypořádání (na vrácení poskytnutého plnění nebo jeho peněžité náhrady) vždy, bez ohledu na další právní osud plnění. Skutečnost, že se v době před odstoupením od smlouvy stala vlastníkem poskytnutého plnění třetí osoba, nemá vliv na vznik a existenci nároku dle § 351 odst. 2 obch. zák., nýbrž pouze na způsob jeho vypořádání. Brání-li právo třetí osoby vrácení poskytnutého plnění a není-li proto z tohoto důvodu jeho vrácení možné, má oprávněná osoba (žalobkyně) právo na peněžitou náhradu. Z tohoto pohledu se však odvolací soud právem dle § 351 odst. 2 obch. zák. nezabýval a podmínky podle ustanovení § 446 obch. zák., za nichž mohla třetí osoba (vedlejší účastnice) nabýt vlastnického práva, nezkoumal. Právní posouzení věci odvolacím soudem je proto v této otázce neúplné a tudíž nesprávné. Lze uzavřít, že dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl v této otázce uplatněn právem.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadený rozsudek odvolacího soudu v měnícím výroku ve věci samé (včetně všech tří souvisejících výroků o nákladech za řízení před soudy obou stupňů) zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta první o. s. ř.).

Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud závazný (§ 243d odst. 1 část první věty za středníkem o. s. ř.).

O náhradě nákladů řízení včetně nákladů dovolacího řízení soud rozhodne v novém rozhodnutí o věci (§ 243d odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 22. dubna 2013

JUDr. Miroslav G a l l u s, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:

